País Valencià: paisatge després de la victòria (del PP)

Francesc Viadel

La nit del 27 de maig de 2007 Francisco Camps es proclamava a l'Hotel Alameda Palace de València, davant d'una marea d'enfervorits correligionaris, el vencedor absolut de les eleccions autonòmiques i municipals.[1]

El PP es quedava quatre anys més a la Generalitat i als ajuntaments de les principals ciutats del país i, també, i per primera vegada en democràcia, arramblava amb alguns dels feus de les esquerres, considerats fins aleshores inexpugnables, de l'anomenat «cinturó roig» com Paterna o Torrent, a la comarca de l'Horta. Els resultats causaren una gran consternació en les files dels partits adversaris. Al capdavall, a la formació conservadora no li havia passat factura ni la seua divisió interna, ni els nombrosos casos de corrupció que l'afectaven directament, ni l'aparició a la seua dreta de Coalició Valenciana[2] o, encara, el tràgic accident de la línia 1 del metro, imputable per a molts a una nefasta gestió que feia temps que també feia estralls en l'educació i la sanitat pública. El triomf fou generalitzat. Les tensions socials sorgides en molts barris de València com a conseqüència d'anys d'una política abandonista tampoc no varen impedir la victòria històrica de Rita Barberá. La regidora s'imposava rotundament després d'una legislatura d'atacar a consciència qualsevol iniciativa ciutadana crítica amb la seua més que qüestionable gestió, d'anys sense marge pressupostari des del qual abordar una llista molt llarga de necessitats.[3]

Atesos els espectaculars resultats obtinguts pel PP, així com l'origen més recent de la tradició política de la dreta indígena, les paraules pronunciades aquella nit per Camps potser tenien regust tant de *vendetta* com d'anunci de l'arribada d'un nou règim. «Nuestro programa –proclamà contundent– se llama Comunitat Valenciana».[4] Altrament, al parer de l'invicte candidat havia guanyat *per sempre* «una manera d'entendre la nostra comunitat: gran líder en Espanya [...]. Som valencians, parlem valencià i la nostra comunitat és la Comunitat Valenciana [...]»[5]. El sol fet d'aquesta convicció en el caràcter definitiu del seu triomf hauria d'haver provocat ni que fóra el renec d'un sol notable, la ironia amarga d'un qualsevol articulista. Ben mirat, de la seua declaració es podia deduir que, per a ell, la confrontació electoral només havia estat, si més no fins aquell moment,

Francesc Viadel és periodista i escriptor. Ha publicat, entre altres, *No mos fareu catalans. Història inacabada del «blaverisme»* (L'esfera dels llibres, 2006). A L'Espill 24 aparegué el seu article «L'anticatalanisme radical del PP valencià».

un tràmit previ a la imposició per a tota l'eternitat d'una determinada concepció ideològica i identitària al conjunt de la societat valenciana. En el millor dels casos descobria quines eren, segons el seu criteri, les possibilitats reals de reeiximent dels seus principals adversaris: cap ni una. Ningú, però, no li va eixir al pas. Ni aquella nit, ni l'endemà, ni encara ara molts mesos després. Sens dubte, els efectes atordidors de la victòria del PP sobre l'*staff* i les bases de les formacions de l'esquerra romanen i romandran qui sap per quant de temps. No és una bona notícia aquesta manca de pols, la vehemència amenaçadora d'uns i el silenci inquietant dels altres. Possiblement, aquella nit s'inicià un llarguíssim cicle marcat per l'hegemonia del PP i el seu entorn social així com per la lenta disgregació dels partits progressistes a causa del seu immobilisme orgànic, les seues lluites internes, la desorientació ideològica i el desànim com a conseqüència de la manca d'expectatives de recuperació del poder. Així les coses, sense una dreta liberal, tolerant, valenciana i culta a la vista, i sense unes esquerres coherents i amb la vocació d'impulsar autèntics canvis socials en clau de progrés, el futur del país es limita, ara mateix, als contorns d'aquest present enganyós i enganyador, que gairebé es pot resumir en mitja hora de telenotícies de la TVV.

El cas és que ningú no sap ben bé d'on ha ressorgit, com s'ha rearticulat aquest nou/vell poder hereu ufanós del nacionalcatolicisme, el classisme, les oligarquies locals, de l'hispanovalencianisme franquista que molts creien moribund. Què ha passat realment? Quins han estat els motius i les causes pels quals la propaganda s'ha imposat a unes veritats tan tossudes com alhora ingrates?[6]

Alguns sociòlegs i politòlegs locals s'afanyaren de seguida a atribuir el suport massiu al PP als efectes d'un canvi social, així com al nivell de desenvolupament experimentat al país durant els darrers anys. L'explicació, però, pot resultar insuficient tot i admetent el seu fons. Els més escèptics o desapassionats fins i tot li troben totes les bondats als canvis anunciats i, encara, no donen massa importància a l'hegemonia de la dreta al país. Potser ja els va bé aquesta imatge fixa d'una societat que volen igual a tantes altres de l'entorn. D'una societat que, malgrat alguns preocupants indicis, interpreten com a imperfectament avançada, culta, lliure i feliç en el context d'una democràcia que consideren madura. El lector suspicaç ja haurà advertit, però, que la societat dels valencians no sembla que siga, ni de bon tros, tan avançada com voldríem i diuen que és; culta: per descomptat que no; lliure i feliç, només relativament. Siga com vulga, plana també una inquietant percepció. La percepció que la democràcia al País Valencià, potser més que en cap altre lloc de l'Estat espanyol, sembla massa sovint tutelada ferrenyament pels vells guardians de la ideologia dominant, els mateixos que ahir escanyaren una part important dels elements més dinàmics del país amb l'excusa que només així aquest no sucumbiria a estranyes transformacions. L'hipotètic canvi social, doncs, amb què alguns s'embadaleixen no sembla haver servit als valencians per desempallegar-se d'aquests aplicats inquisidors instal·lats a la cúria arquebisbal, a les institucions controlades pel PP, als mitjans de comunicació o als consells d'administració de les empreses amb forts lligams amb el poder, ans al contrari. Un canvi social, doncs, que potser s'ha produït en certa manera en direcció cap al passat. Si més no

un munt d'exemples avalarien la percepció d'una involució, d'un retrocés amb relació al poc camí fet entre nosaltres per la mentalitat democràtica.

Pertot arreu, avui més que mai, les pràctiques i la cultura política exhibida pel PP semblen posseïdes pel ranci esperit de les corporacions locals del darrer franquisme. Els correligionaris i dirigents d'aquest partit s'enyoren i ja no se n'amaguen. Fins i tot sembla que aquesta nostàlgia apegalosa és capaç d'impregnar-ho tot.[7] Es confonen sense escàndol les relacions entre el poder polític i l'econòmic, entre l'alcalde i el constructor, posem per cas. No és estrany així que el cobrament de comissions en diner negre per part d'alguns càrrecs públics siga àmpliament entès com un fet normal. Ben sovint així era com habitualment es retribuïen els alcaldes del Caudillo la seua dedicació pública. D'altra banda, la devastadora especulació urbanística –legitimada amb paranys legals i obscures veritats administratives– ha fet possible l'enriquiment de modestos propietaris que veien com, de sobte, terres ermes i fanguissars oblidats es revaloraven d'una manera miraculosa. Els interessos econòmics, la desinformació d'amplis sectors de la població i la manca d'una mínima cultura democràtica es donen la mà al llarg i ample del territori. El model garanteix beneficis ràpids i impunitat. De la nit al matí els guanys produeixen no només interessants mutacions en els comptes bancaris, sinó també en el vocabulari. Així, la corrupció perd el seu significat en aquest present i sobtadament esdevé un terme antic, d'una altra època de la història del país, natural als membres d'una altra casta política, la dels socialistes i altres espècies semblants. En aquests nous temps corrompre ja no és l'acció d'alterar una cosa fent-la tornar insana sinó la d'avançar d'un grau a un altre superior.

Certament, només una minoria resulta clarament beneficiada per aquesta loteria prodigiosa de l'especulació, les butlletes de la qual es venen a la finestreta de la devastació territorial i paisatgística. Els PAI enfronten ací i allà pobles sencers. La cobdícia s'oposa amb força als intents desesperats d'unes minories il·lustrades conscients de la desfeta. Conflictes a Riba-roja, Antella, Parcent, Guadassuar, Alberic, Pego, Ondara, Fontanars dels Alforins, Albaida, Albalat dels Tarongers, Cullera... El preu que s'ha de pagar és alt.

La febre de la rajola tampoc no ha fet al conjunt d'aquesta societat substancialment més rica i moderna. El que és segur és que els seus sucosos beneficis no han retornat de manera espectacular a la col·lectivitat en forma de més i millors hospitals, d'universitats de primera línia, de millors escoles, d'una poderosa xarxa pública amb l'objectiu de respondre a les necessitats de les persones més desvalgudes, de més recursos per a investigar en els camps de la medicina, les energies renovables o les biotecnologies... tant és així, que malgrat el PP i els analistes entusiasmats amb la nova Florida promesa, els hospitals i les escoles cauen a trossos, l'estat de benestar és tan limitat i esquifit com a Jaén o Cartagena, mentre els valencians continuen figurant entre els ciutadans de l'Estat amb les rendes més modestes (en termes de PIB per habitant o de salaris mitjans: tots els indicadors són eloqüents en aquest sentit). És la realitat, encara que la propaganda haja aconseguit, segons sembla, que una gran majoria identifique la gestió mediocre del PP amb l'estampa incerta, i per cert tan antiga, de l'hipnòtic, etern, ubèrrim, *Levante feliz*.[8]

Molts ciutadans estan lluny d'ignorar la realitat o de no respectar les lleis, es limiten, però, a patir amb una certa resignació la figura del polític comissionista, sovint també nepotista, fins i tot la del polític mig analfabet i el seu entorn de personatges sense ofici ni benefici nodrits amb les mamelles del pressupost públic. Comptat i debatut, cal que algú organitze el tràfic econòmic local i vigile que cada matí els funcionaris municipals ocupen el seu lloc. Amb això gairebé ja n'hi ha prou per tal que el sistema es mantinga, per tal que aquest, amb les seues càrregues i obligacions a compartir, no els destorbe en la seua pacífica rutina quotidiana de ciutadans normals. No cal moure res, ni fer res, ni a penes llegir el diari. Amb anar a votar quan cal ja n'hi ha prou. El cas és que després de vàries dècades de democràcia les sessions plenàries dels ajuntaments continuen tenint lloc –llevat que es convoque a toc de corneta pels interessats d'alguna agressiva banderia– en salons buits de ciutadans, els quals s'han quedat a casa ignorant o menyspreant el seu dret a intervenir en la vida pública. D'altra banda, en molts casos són els individus menys adients els qui solen formar part de les llistes dels partits –en especial els de la dreta– en no poques ciutats del país. L'endogàmia malaltissa regnant en totes les formacions polítiques, la manca d'una cultura de la participació democràtica, la despenalització pública de la corrupció com a estímul d'ascens social i els apadrinaments més que sospitosos de grups d'interès, podrien ser causes, totes juntes o per separat, d'aquesta mediocritat perillosa de les pedreres d'aspirants a servidors de la societat.

Ni la febre de la rajola, ni el patriotisme floralesc, o foralista, dels populars, no han pogut evitar tampoc l'empitjorament de la qualitat dels serveis públics. La trista evidència és que la cornucòpia del ciment a alguns els dóna per a adquirir grans cotxes i enormes mansions, però, certament no arriba per a fer escoles, hospitals i residències en la mesura i de la qualitat necessària. Tant se val. Amb tantes escoles de pagament subvencionades (concertades) i amb tanta oferta de mútues sanitàries, l'escola i la sanitat pública sembla que ja només són un producte de primera necessitat per als immigrants i per als desgraciats. Avui per poc més d'uns 50 euros mensuals u té dret a visitar-se en les confortables consultes mèdiques de les asseguradores privades, amb fil musical als corredors i infermeres amb somriures d'ivori. Per un grapat més d'euros els més menuts van a l'escola uniformats i s'eviten haver de compartir pupitre amb els nous valencians arribats del Senegal, l'Equador o el Marroc. Som tan rics, però? Això diu que diuen unes mil vegades al dia aquests dirigents que pel que sembla ens han guiat fins als cims de l'abundància i el progrés econòmic.[9] D'ací uns anys, deia González Pons, al món només es parlarà dels xinesos i dels valencians. La ciutat escorxada retornarà, profetitzà Barberà en una ocasió, a l'esplendor del segle XV... Durant unes setmanes corren rius de *Moët Chandon* a les cobertes discretes de les embarcacions de luxe amarrades al nou port de València... a dues passes de la mar promesa de l'America's Cup, mentre que des de fa anys i panys la droga i la misèria dominen als carrers del Cabanyal... La dreta es deleix assistint a provincianes desfilades de moda... i alguns representants de l'esquerra també. Un aire ranci s'escola entre les escletxes d'aquest país que ens venen com ultramodern amb tots els tics d'un anunci d'agència de viatges exòtics.

La veritat, però, és que a molts indrets tornen les curses de cambrers sota els ombrívols passeigs que ens deixà el desenrotllisme a canvi d'engolir-se el nostre equilibri i el nostre patrimoni; torna a molts llocs la moda ritual de casar-se per l'església; torna l'entusiasme per la velocitat com si fos ahir que encara viatjàvem amb carro i haca. A les processons, per darrere i per davant dels sants no hi ha ningú. Els bateigs i les comunions són de bell nou celebracions de luxe. El dia del patró local els empolistrats alcaldes i companyia tanquen amb filferro –imaginari o no– els nous espais VIP habilitats als recintes firals i controlen l'accés als balcons de les places per no haver-se de barrejar amb el poble baix que, malgrat l'ofensa, gaudeix gustós de l'espectacle del poder. Ben mirat, és que potser s'ha desvalorat el votant i seu vot? És possible que al País Valencià les accions del poder s'hagen obtingut en el mercat lliure de la democràcia massa fàcilment, a un preu potser irrisori i tot? Almenys les paraules dels dirigents triomfants així ens ho podrien fer creure. El xativí Alfonso Rus arribà a qualificar de rucs els qui l'havien votat pel fet d'haver-se cregut les seues absurdes promeses, com ara la de fer una platja a la capital de la Costera. L'acudit té poca gràcia. Però Rus (ara president de la Diputació de València), com els passa a molts dels seus companys, no sembla importar-li gaire el despropòsit i riu a pler, doncs, dels seus electors, no en privat, no, sinó en un míting, davant de les càmeres, davant d'una multitud de seguidors. Paradoxalment, l'elector també sembla divertir-se o, si més no, entretenir-se amb les gràcies i fets de no pocs dirigents del partit governant. El cas és que el PP, segons com, és força divertit. L'alcalde de Set Aigües, Rafael Zahonero, escapolint-se d'obligacions tributàries, organitza caceres de moltons a la República exsoviètica del Kirguijistan; el flamant president de la Diputació d'Alacant, José Joaquín Ripoll, obre les portes del seu partit en un arravatament de generositat a l'exalcalde de Pego, Carlos Pascual, *Barret*, quan estava a punt d'ingressar a la presó després d'una llarga i sinistra trajectòria com a gestor públic; el PP té d'alcalde de la Vila Joiosa un fals metge, José Miguel Llorca Senabre, *Chemi*, que havia falsificat el seu títol de metge (però que segons el seu partit és un home d'una ètica irreprotxable); l'alcalde de Torrevella i diputat pel PP Hernández Mateo és capaç d'insultar grollerament («Es usted una de esas personas a las que se conoce por la profesión de su madre») una diputada que li recordava la seua implicació en casos de corrupció; a l'imputadíssim per delictes contra l'administració i frau fiscal, Carlos Fabra, ja li ha tocat des de 2004 tres vegades la loteria...[10]

Torna l'ahir. D'altres coses, moltes, no tornen, simplement, perquè mai no ens han deixat del tot. Han romàs ací entre nosaltres, com un vell i deteriorat monument davant del qual passem cada dia menyspreant els perills que amaga. El món de la festa, per exemple, siga a València, Algemesí o Alcoi, sembla ben conformat amb molts dels seus trets més retrògrads, producte, sense dubte, de la mentalitat d'una època i del dirigisme polític de l'antic règim. A moltes entitats festives l'esperit democràtic només se'ls ha notat en l'epidermis. Els fallers s'entusiasmen secundant les crides en defensa de la valenciania llançades des del PP, o mobilitzen amb eficiència militar els seus efectius a petició del cardenal i a major glòria d'un acte d'afirmació religiosa. No obstant això, resten muts enfront del clamor contra la

guerra d'Iraq o de les tisores malèvoles de la censura contra ells mateixos hàbilment manejades des del poder. Després d'anys de mort el dictador, a penes les manifestacions d'alguna petita entitat posa en relleu l'existència de persones amb una manera diferent d'entendre aquest món que, a fi de comptes, tanta importància té en la configuració de la nostra identitat col·lectiva.[11]

Al país tampoc no es llig ni es consumeixen en excés productes de caràcter cultural. No cal recórrer a l'opinió dels investigadors socials per adonar-se'n. Les companyies teatrals i els actors de cinema emigren, des del poder es margina qualsevol realització cultural en la llengua del país, des de les institucions se silencien deliberadament les obres i les trajectòries dels intel·lectuals sospitosos de lesa traïció a aquesta *valenciania* que sempre invoquen en el castellà de Victor Pradera, que no el d'Antonio Machado... i al Palau de la Música dels «molt entesos» sovint s'aplaudeix abans d'hora... Amb tot, tenim acadèmies i «tinglados» generosament finançats amb el diner de tothom i comandats per il·lustres apologistes de la reacció; fins i tot hi ha gent impacient per veure la demolició, a l'estil talibà, del teatre romà de Sagunt. En qualsevol cas la persistent descapitalització cultural del país es produeix enmig de la indiferència més general.[12]

El nostre és també un context mediàtic pobre i empobridor, gairebé impenetrable a la pluralitat, llastat sovint per la dependència de les subvencions institucionals o bé podrit per la manipulació i la censura més grollera. La producció informativa-deformativa de no pocs dels nostres mitjans de comunicació, públics o privats, deu d'haver contribuït, sens dubte, a la facilitat amb què la dreta ha pogut muntar les seues veritats i fer-les gairebé de tothom. Un èxit tan rotund que, tràgicament, ha dissuadit a molts fins i tot de començar a pensar.

Per si no hi hagués prou amb aquest clima de precarietat democràtica i moral,, les opcions progressistes, a més, han de suportar de la transició ençà la violència política de l'anticatalanisme o dels grups neofeixistes.[13] Des del final dels anys 1970 els atemptats amb bombes de fabricació casolana, les amenaces, les interrupcions violentes d'actes culturals o trobades de caràcter polític, les agressions a persones o institucions, les destrosses en propietats d'entitats privades o partits d'esquerra, s'han succeït de forma ininterrompuda. Mai no hi ha hagut detinguts pels fets més importants i això independentment de quin fos el color dels responsables polítics de la seguretat ciutadana. La dreta, amb el seu discurs i les seues pràctiques, ha estat en bona part la responsable d'aquest ambient de violència. Ha arribat a justificar-la en no poques situacions, com si fos l'efecte col·lateral, inevitable, d'un moviment espontani d'autodefensa del poble valencià contra l'amenaça de l'imperialisme català i l'existència mateixa del nacionalisme democràtic. La premsa conservadora dissimula el desgavell callant o bé magnificant i enllumenant potentment la violència dels *altres*, la comesa per un catalanisme ben sovint abstracte. Es minimitzen així les fastigoses accions comeses pel blaverisme radical i de passada s'aprofita per criminalitzar una miqueta més la víctima. Malauradament, el pitjor d'aquesta situació intolerable i angoixant és la resposta feble i ineficaç d'una societat civil que cada vegada s'assembla més a un simulacre o a una caricatura de si mateixa.[14]

No és fàcil en aquest ambient articular una alternativa, defensar unes posicions

ideològiques qualssevol contràries al pensament reaccionari, vèncer les inèrcies immobilistes d'una societat en què predomina l'individualisme, amb unes oportunitats de promoció social limitades i estretament controlada per unes elits el prestigi i poder de les quals ben sovint depèn d'aliances alienes als interessos directes del país. El talent, els valors democràtics, les noves idees, són elements que resten marginats en l'àmbit boirós d'una estranya perifèria que a penes arriba a existir ocasionalment en algun racó dels papers públics. I així, una altra societat, petita, silenciada, estigmatitzada, composta per individus dinàmics i preparats batega al marge de l'oficial.

L'escriptor Martí Domínguez i Barberà descrivia fa ja molt de temps amb una metàfora atroç aquest caïnisme practicat i inculcat als valencians des del podrit cim de la piràmide. «A València –assegurava– cada matí passa una dalla i talla tots els caps que sobreïxen.» La dalla, ben segur, brandada pels de sempre continua cobrant-se els seus caps, els dels més preclars i els dels dissidents de l'atonia. Sens dubte altres models, altres discursos distints als de la crítica i l'esforç, als d'una moral civil implacable amb la corrupció, la manipulació o la censura, connecten més i millor amb una aparent majoria entestada a autoafalagar-se estèrilment, a jugar el paper de simular ser els millors, sent en realitat no gaire cosa, de progressar sense moure's d'enlloc, d'enganyar-se sobre la pròpia situació en el món. Però el fet és que la dreta cavernícola valenciana, *donpelayista* i folklòrica, ha fet triomfar la seua pel·lícula de la «ilusión valenciana», aquesta gran mentida tan llampant –si se'm permet l'acudit– com la imatge pop d'unes sueques amb bikini passejant-se per les platges de Benidorm... aquelles sueques mig nues de Fraga amb les quals aconseguí d'entabanar tanta gent, fer que molts oblidaren els rigors de la repressió i de la misèria, i fins i tot que arribaren a creure que el paradís estava ací mateix, a la vora.

Tot recorda l'autocomplaença d'altres temps, la grisor d'altres temps, l'odiós món d'ahir.

Com es veu, els grans símbols del franquisme no només estan cisellats a les pedres. Per més que alguns s'encaparren, el franquisme està gravat a foc a les mentalitats de moltíssims conciutadans i el seu esperit caspós es percep llastimosament en no poques pràctiques polítiques i socials. Per a lliurar-nos-en necessitarem quelcom més que una llei o l'apel·lació permanent per part d'uns pocs a la vigència, malgrat molts altres, de la democràcia; bastant més que un eslògan encertat, un crit de cansament o la frescor d'una ventada favorable arribada des de Madrid.

Així doncs, Florida o la Campània? Miami o Nàpols? La realitat o la demagògia? El futur o el passat redescobert?

UNA ESQUERRA SENSE POLS

El veritable canvi i desenvolupament, i no aquest simulacre fantasiós que ens volen fer engolir a la força, l'haurien d'haver impulsat els partits d'ideologia progressista. No només treballant per a convèncer els valencians de les bondats dels seus, per cert, inconeguts programes enfront d'una dreta voraç sinó, també, difonent i madurant les idees capaces de possibilitar canvis reals, lluitant sense recels per l'articulació d'una societat civil crítica i motivada per l'expectativa de veritables i profundes transforma-

cions. No ha estat així, però. L'esquerra, en general, s'ha doblegat durant tots aquests darrers anys a les imposicions i capricis de la ideologia dominant. Acovardida per les exigències i els retrets dels sectors més retrògrads de la societat valenciana, no ha sabut, ni tan sols, elaborar un discurs eficient i capaç de neutralitzar la permanent estrangerització i demonització a la qual ha estat sotmesa des de la dreta amb l'ajut interessat de mitjans de comunicació com el diari *Las Provincias* o la TVV. Els socialistes, sobretot, estan a hores d'ara a punt d'entrar en coma –si abans no ho solucionen– a causa, justament, dels estralls produïts per un dels mals que més temien i encara temen: el pervers i falaç anticatalanisme. Observant moltes de les actituds dels seus dirigents enfront dels atacs *blavers* llançats des del PP, solen transmetre la perillosa impressió que vagaregen en els àmbits excitats de la identitat emocional dels valencians sense ruta, sense himne, ni bandera, ni territori... perduts en el no-res glacial, condemnats a la condició de subalterns, atrapats en les pròpies contradiccions, odiats visceralment pels *blavers* de militància o devoció sense cap possibilitat de ser perdonats per aquests, odiats i enyorats alhora per valencianistes de tota condició, i sobretot, i tal com assenyalaven dades sociològiques molt recents, simplement ignorats per molts ciutadans...[15]

La sospita és que la nit del 27 de maig del 2007 la dreta no només va guanyar unes eleccions, sinó que va deixar malferides unes organitzacions burocratitzades en excés, dirigides per no pocs incompetents, amb escàs prestigi més enllà de les seues afeblides òrbites d'influència i ideològicament desorientades. El desastre ha estat d'unes proporcions gegantines i el més greu és que arriba després de molts anys d'inoperància, de desatendre els signes patents procedents de la realitat social.

Tot plegat, els resultats de les darreres eleccions legislatives no deixen a les esquerres gaire marge per a l'esperança. La victòria del PP el proppassat 9 de març fou rotunda i això malgrat la presència de candidats de prestigi com Maria Teresa Fernández de la Vega, o de les crides a la mobilització. Tal i com recordava atònit el professor Vicent Soler en un article, el PP va obtenir 200.000 vots més que la suma dels obtinguts pel PSPV, EUPV i el Bloc-Iniciativa-Verds.[16] Una vegada més el partit de Camps ha estat amb diferència el vencedor. El mític «cinturó roig» sembla haver-se esfumat de la nit al dia i els populars guanyen inclús en ciutats tan emblemàtiques com la de Gandia, amb un Ajuntament, per cert, des de fa anys i panys governat per alcaldes socialistes.

Amb aquest panorama no pocs dirigents de l'esquerra senten la temptació de proposar a les seues formacions un gir cap la dreta. L'expressen amb la boca petita alhora que es lamenten de no haver entès uns canvis socials molt i molt profunds. És una actitut desalentadora en la mesura que anuncia la canonització de l'immobilisme i, per tant, la voluntat d'evitar l'autocrítica.

Així les coses, el PSPV-PSOE, dirigit encara i des de fa mesos a través d'una gestora pel veterà Lerma, continua sense una estratègia política vinculada a un discurs creïble del i per al País, sense propostes engrescadores arrelades a les necessitats de l'entorn, paralitzat i mut enfront dels atacs de la dreta, com si esperàs potser un miracle, aparentment sense ganes de treballar pel triomf atesa la seua secular i suïcida confiança en «canvis de cicle polític» salvadors. A les files socialistes, amb el feixuc llast d'una

estructura laberíntica i resclosida encara es premien els actius més desgastats i es fa callar –potser en aplicació conscient de la teoria de la dalla de Martí Domínguez– els membres més qualificats. La desfeta històrica que ha patit, amb seqüeles tan amargues com el vergonyós i poc esclarit regicidi del seu darrer secretari general, Joan Ignasi Pla, hauria d'haver suposat un revulsiu, l'esclat d'una revolució interna amb l'objectiu d'arrabassar a la dreta reaccionària la iniciativa de construir el país dels valencians i esdevenir de nou una opció atractiva de govern. Les primeres temptacions, però, sembla que van justament en sentit contrari. Molts voldran fer els impossibles per assemblar-se al guanyador si cal fins al punt de confondre's amb ell. No mancaran, encara, veus des de la dreta que els animen cínicament a donar aquest pas cap a la zona del transformisme ideològic en pro, és clar, dels interessos generals, això és, els d'ells, els de *tots*. La dissimulació, però, en aquest cas, està condemnada al fracàs. No hi ha camuflatge que oculte la llebre espantada de la tècnica i la fam embogida del gran depredador. Madrid ho arreglarà... i de moment, Madrid ja ha començat a maniobrar en allò que sembla un intent seriós d'endreçar el desgavell. El primer pas, potser més decisiu del que puga semblar ara mateix, ha estat destituir Joan Lerma com a portaveu del Senat.

A l'esquerra dels socialistes les coses no van molt millor. Sens dubte, el fracàs del Compromís posava en relleu que la campanya s'havia muntat al voltant d'unes propostes ben sovint allunyades de la realitat, de vegades amarades d'un folklorisme polític gairebé insultant per al votant d'esquerra intel·ligent. La divisió i la desconfiança entre els partits membres, sobretot entre el Bloc i Esquerra Unida, tal i com el mateix Joan Ribó reconeixia en un article, tingué unes conseqüències nefastes.[17] De moment, i això després de quasi un any de les eleccions, la coalició pràcticament sembla que només s'ha dedicat a escalfar-se de valent internament, a combatre's a si mateixa en el camp de batalla del grup parlamentari de les Corts. Una guerra civil que Esquerra Unida, tutelada amb mà de ferro per un PC insòlit, ja ha pagat amb una escissió que a la curta ha de resultar letal. De moment, el 9-M la coalició perdia el seu escó a Madrid en un clima de desfeta generalitzada a tot l'Estat, mentre l'escindida Isaura Navarro no aconseguia, com era més que previsible, alçar un gat del rabo.

El minoritari ecologisme local o el nacionalisme més incontaminat tampoc no sembla que puguen redimir, ni avui ni despús-demà, dels efectes perversos d'una primacia del PP que està resultant del tot asfixiant. El país, però, té recursos, possibilitats, gent preparada per a donar un autèntic salt cap endavant i situar-se en l'esfera de les regions europees més avançades.

Amb tot i això, i a fi de sobreposar-se a la paràlisi i al pessimisme, caldrà fer molt més que capficar-se en com guanyar unes eleccions. Com a mínim, i més enllà de la retòrica fatigant i vanament enganyadora d'alguns vells dirigents, s'hauran de repensar les maneres de fer política, les organitzacions, les estratègies, els missatges, s'hauran de prestigiar les organitzacions posant al capdavant nous líders amb conviccions, fer front a la demagògia de la dreta sense por, sense necessitat d'haver-se de convertir forçosament en esclaus de la lògica electoral. Caldrà teixir aliances i complicitats estratègiques amb els nous moviments socials, amb tot l'arc de les opcions progressistes, contribuir decisivament a la regeneració

d'una societat civil escleròtica. Al capdavall, fer per no oblidar, aquell pensament de Joan Fuster segons el qual tota política que no fem nosaltres, ens la faran contra nosaltres. ❐

1. Contra tot pronòstic, el resultat obtingut per Camps fou espectacular. El 53,28 % dels electors valencians votaren PP enfront d'un 34,3 % que preferiren els socialistes. Altrament, la coalició Compromís pel País Valencià, principalment formada pel Bloc i per Esquerra Unida del País Valencià, obtenia el 8 % dels vots. Aquest percentatge era dos punts inferior al que varen obtenir totes dues formacions quatre anys abans presentant-se per separat.
2. El PP, a còpia de fer seu el discurs anticatalanista, ha acabat xuclant-se com un ou Coalició Valenciana i Unió Valenciana. La primera, liderada per l'exfalangista Juan García Sentandreu, només obtingué un 0,7 % dels vots mentre que l'històric partit de González Lizondo obtenia un encara més exigu 0,5%. El tall de les emissions de TV3 al País Valencià, les constants apel·lacions als perills d'un tripartit catalanista al capdavant de la Generalitat o l'exhibició permanent d'un «valencianisme» sentimental han format part d'aquesta estratègia reeixida de parasitització del blaverisme polític. El 6 de maig de 2007, en plena campanya i en el simbòlic lloc de l'ermita de Sant Jordi d'El Puig, Camps declarava: «Proclamo que todo el valencianismo político y todo el sentimiento valencianista se encuentra hoy en el PP».
3. Barberá guanyà per majoria absoluta en tots els districtes de la ciutat. El PP duia temps engreixant a consciència la seua maquinària de propaganda institucional i aconseguí vendre com a bons i de tots els valencians suposats èxits de la seua gestió, com ara la Copa de l'Amèrica, o il·lusionar amb promeses com la de construir un circuit urbà de Fórmula 1. Actuà també amb contundència contra qualsevol intent de contestació ciutadana. Cal dir, però, que la influència i força dels col·lectius que se li enfrontaren –tots inconnexos entre si– sempre fou molt inferior a la presència mediàtica que tingueren i que històricament han tingut a la ciutat. Prova d'aquesta feblesa han estat els resultats electorals o la facilitat amb què han entrat no pocs militants i simpatitzants del PP dins d'aquestes entitats amb intencions ben òbvies. Així mateix, els moviments de reivindicació veïnal, malgrat alguns intents, han estat incapaços d'articular un moviment més ampli o d'engegar una política de comunicació eficaç. Sens dubte, Barberá ha sabut aprofitar aquests dèficits. Finalment, els socialistes amb una llista pactada amb el Bloc es quedaren amb els mateixos regidors de l'anterior legislatura mentre que Esquerra Unida (EU), que rebutjà el pacte amb els nacionalistes, es quedà sense representació municipal per primera vegada en la democràcia.
4. Curiosament, tal com recorda Vicent Bello a *La Pesta Blava* (Ed. 3i4, 1988), Lizondo s'hauria manifestat el 1987 en termes molt semblants durant la constitució de la nova corporació municipal de València. La seua companya Dolores García Broch també hauria dit pocs dies abans que el programa d'UV estava contingut en «el texto del himno regional». Bello advertia de la similitud d'aquests raonaments amb els del dictador Mussolini. Seguint Roger Bourderon i les comparacions que aquest fa entre el PNF italià, l'NSDAP alemany i la Falange Española, l'autor recordava com un tret compartit per tots tres «l'absència de programa i completa circumstancialitat i mal·leabilitat dels esbossos que realitzen».
5. El 27 de juny de 2007, el sociòleg Gil-Manuel Hernàndez analitzava al *Levante*, en un article titulat «Del blaverisme al globalisme», les causes dels resultats del PP. Per a Gil-Manuel la dreta ha aconseguit donar forma a una incipient identitat valenciana en clau globalista, «una nova identitat que proclama l'orgull de la valencianitat, però no en la forma de l'antic renec blaver, sinó a través de la projecció a Espanya i el món avançat a partir d'una política de grans esdeveniments espectaculars». En canvi, l'esquerra, que en plena batalla de València hauria «mossegat l'ham de l'antiblaverisme, sense cohesionar una alternativa per al país», a hores d'ara sembla presa «d'un antiglobalisme de via estreta, que identifica globalització amb neoliberalisme o amb dictadura del capital, renunciant a generar la seua pròpia proposta social, econòmica i identitària, però, en clau globalista, és a dir, reorganitzant la defensa democràtica del propi territori en el marc de la globalització real, no de la imaginada o rebutjada». Per al sociòleg, una vegada més les forces progressistes s'han quedat fora de joc, sense poder donar respostes «als canvis estructurals esdevinguts a la societat valenciana, renovant els seus diagnòstics, els seus líders, els seus discursos i les seues propostes».

6. Al final d'abril de 2007 un grup format per 20 professors i recolzat per cinc universitats públiques i la Cardenal Herrera-CEU creava l'observatori Verificar.net a fi de denunciar la «política ficció» i fomentar l'esperit crític. La iniciativa fou presentada el 20 d'abril a la Universitat Jaume I de Castelló per l'investigador J. A. Piqueras. Aquest destacà el «segrest de la realitat» per part del PP practicat a través de mitjans públics de comunicació com Canal 9. El primer informe d'aquest fòrum d'opinió destapà fins a 100 mentides o promeses incomplides per part dels dirigents populars. En diferents moments Camps va arribar a prometre, a més de quantitats fantàstiques de diners per a diferents activitats, la construcció de 100.000 VPO, 15.000 actuacions en habitatges de lloguer, 5.000 llocs de treball en hospitals, un salari per a estudiants en l'atur o extensions d'escoles d'idiomes en cada municipi. No cal dir que cap d'aquestes promeses s'han acomplit ni s'acompliran i això malgrat el recolzament electoral obtingut.
7. El PP no s'ha conformat a combatre radicalment qualsevol intent de recuperació de la memòria dels vençuts, com il·lustra la polèmica en 2006 per les fosses del cementeri de València o les reiterades resistències a l'acompliment de la llei de la Memòria Històrica. Barberá ha anat més enllà atribuint –amb l'ajut de *Las Provincias*– a la voluntat del darrer alcalde franquista, Miguel Ramón Izquierdo (València, 1919-2007), la recuperació del Túria per a la ciutat. En realitat aquesta fou una reivindicació del moviment veïnal mobilitzat precisament per a impedir que l'administració convertís el llit del riu en una carretera. No ha estat un cas anecdòtic. D'alguna manera, l'alcaldessa rehabilita sempre que pot la gestió municipal de la darrera corporació franquista alhora que ignora l'existència dels primers ajuntaments democràtics governats per les esquerres. La maniobra, òbviament, no té res d'innocent. Qui també s'ha mostrat nostàlgic amb l'antic règim ha estat l'alcalde d'Alacant, Díaz Alperi. El regidor impedí que prosperàs la iniciativa dels socialistes –presentada en el ple municipal del 22 de febrer de 2007– de retirar al general Franco la Medalla de la Ciutat i la condició de fill predilecte en aplicació de la nova llei.
8. La mitjana de valencians que es troben en el llindar de la pobresa és semblant a la de la resta de comunitats autònomes. No obstant això, no deixa de contrastar la realitat de les dades amb el to triomfalista i fantasiós dels discursos del PP. Segons un estudi encarregat per l'Ajuntament de València a Edis, filtrat a l'opinió pública pel PSPV, la capital del país comptava amb quasi un 20 % de ciutadans pobres o, el que és mateix, amb 138.500 persones amb ingressos inferiors a 357 euros al mes. L'informe desvelava que aquestes persones preferien acudir als serveis assistencials de la Creu Roja abans que no pas als municipals. Segons els socialistes, entre 2001 i 2004 la reducció per habitant de diners destinats a polítiques socials fou de fins a un 63,71 %. Tot i això, en març de 2006 València feu d'amfitriona de l'Aliança Mundial de les Ciutats contra la Pobresa, amb gran alegria de l'alcaldessa, que es va prendre la reunió com si es tractàs d'un gran esdeveniment més.
9. Segons dades de l'INE durant 2007 la creació d'empreses caigué al país un 8'2 % i es tancaren un 46% més que en 2006. Una tendència generalitzada a tot Espanya com a conseqüència, segons els experts, de la crisi financera i immobiliària.
10. Carlos Fabra fins ara s'ha anat defensant de totes les imputacions amb evasives i fugides cap endavant, i canvis reiterats de fiscals i jutges... El 28 de maig de 2007, durant la roda de premsa que donà per a valorar els resultats electorals a Castelló, feia una de les seues declaracions més desafortunades. El polític assegurà que «el judici popular» a què l'havia sotmès el PSPV, a ell i el PP, ja s'havia celebrat amb el resultat d'una absolució «con un sobresaliente *cum laude*». El llavors ministre socialista, Jordi Sevilla, en declaracions a RNE contestà que «las urnas dan o quitan el puesto representativo que tienen, pero no borran las acusaciones, ni borran las sospechas, eso se tendrá que ir dirimiendo en los tribunales».
11. Els darrers anys, les falles han patit com mai la censura per part de la Junta Central Fallera, totalment controlada pel PP. Així mateix, i en el context d'una legislatura calenta com fou la de 2001-2004, Barberá no va tenir inconvenient d'excitar els ànims del món de la festa amb intencions clarament polítiques. En 2006, coincident amb el creixent malestar ciutadà a causa dels efectes d'una descontrolada gegantització de la festa, una jove d'extrema dreta cremà el remat de la falla de l'Ajuntament. Sense saber encara qui havia estat el responsable, l'alcaldessa aprofità per a fer una defensa radical de la festa i qualificar l'incident com un atac dictatorial, nazi, i contra la democràcia. La seua ambigüitat a l'hora d'assenyalar els culpables no era ni de bon tros innocent. En 2007 intentà també posar els fallers en contra del Govern de Zapatero acusant-lo de l'aplicació de la nova normativa europea sobre l'ús de la pólvora per part dels menors de 12 anys.

Barberá considerà que la nova normativa, recolzada pel seu partit a Europa malgrat considerar-la massa tova i tot, anava en contra de l'esperit fester dels més menuts.

Per la seua banda, les resistències a la modernització i democratització, per exemple, en l'àmbit dels Moros i Cristians s'han evidenciat sobretot a l'hora d'afavorir la integració de ple dret de la dona en la festa. En 2006 elements del PP i de l'església d'Alcoi s'oposaren a la possibilitat que una xiqueta de set anys representàs el paper de Sant Jordiet. També s'ha desfermat la polèmica davant les intencions d'algunes dones de formar part com a membres de *filaes* masculines.

12. Resulta significatiu que un sondeig de la Conselleria d'Educació donat a conèixer pel *Levante*, el 5 de gener de 2008, desvelàs que els estudiants de València coneixien més Nino Bravo que Joan Fuster. El fet és molt coherent amb l'ambient cultural del país, i això sense ànim d'ofendre el malaurat artista d'Aielo. Les estadístiques donen un perfil molt baix pel que fa als hàbits culturals i de lectura dels valencians. Un estudi de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) publicat en desembre de 2007 assegurava que fins un 54,9 % dels valencians no havia assistit a cap esdeveniment o lloc d'interès cultural durant tot 2006. Potser algú es consolarà de saber que és un percentatge només un punt inferior a la mitjana estatal. Altrament, un informe de la Federación de Gremios de Editores de España, de febrer de 2008, posava en relleu que el País Valencià era una de les 10 autonomies en què durant 2007 va baixar l'índex de lectura. A més, els valencians estaven un 1,8 % per sota de la taxa mitjana d'hàbits lectors, situada en un 56,9 %. Només un de cada quatre valencians és usuari d'alguna biblioteca.
13. Darrerament s'ha produït una escalada de la violència blavera no només al cap i casal sinó també a molts altres indrets del país. En molt poc temps de diferència, les seus del Bloc i d'ERPV a la ciutat de València han estat objectiu de les bombes. El local del Bloc fou atacat el 9 d'octubre de 2007 i el dels republicans el 29 de novembre. Altrament, el 16 de desembre d'aquell any elements vinculats al GAV agredien a un grup de persones reunides al Casal Jaume I de Sueca. Membres d'aquest grup participaren també, entre altres, en els agressius boicots el 30 de setembre de 2007 a l'exposició commemorativa de la fundació de l'IEC al rectorat de la Universitat de València, i el 26 de gener de 2008 en un acte a la seu de l'STEPV de la capital en el qual participaven diputats d'ERPV. El GAV (amb alguns dels seus afiliats condemnats a penes de presó per estralls contra béns d'Acció Cultural del País Valencià) ha incrementat notablement durant els darrers quatre anys les seus accions violentes. Malgrat tot, l'entitat –estretament vinculada en aquest moments a Coalició Valenciana– rep el suport econòmic de l'Ajuntament de València, i participa a través de les seues joventuts (que sovint signen els atacs) en l'Expojove, la fira de Nadal organitzada per l'Ajuntament del PP. Han estat atacades i amenaçades seus de partits, l'edifici Octubre, entitats culturals, Ca Revolta, la Llibreria de la Universitat...

Val a dir també que fins al moment, i pel que fa sobretot als incidents més greus, no hi hagut encara cap detenció com tampoc no n'hi hagué mai en relació a les bombes contra Joan Fuster, Manuel Sanchis Guarner o Josep Lluís Albiñana. Una perillosa impunitat.

14. Al País Valencià també s'han incrementat les agressions violentes amb segell neonazi. El 14 de febrer de 2008 es presentava a València la plataforma Acció Popular contra la Impunitat. L'entitat aprofitava per denunciar la l'absoluta passivitat dels jutges valencians envers la violència ultra i la manca d'empatia i solidaritat de la Delegació del Govern, representada en aquell moment pel socialista Antoni Bernabé, amb les víctimes.
15. Una informació apareguda en el *Levante* el 31 de gener de 2008, signada pel periodista Pere Rostoll, advertia de l'existència d'un informe de la direcció federal del PSOE segons el qual s'admetia «la situación de encefalograma casi plano en el que està sumido el PSPV» i on es reconeixia l'existència d'una «sensación generalizada de que la formación, actualmente regida por una gestora tras la dimisión de Joan Ignasi Pla, no es capaz de defender los intereses de la Comunidad Valenciana». Segons les dades de l'informe, el més greu de la situació dels socialistes valencians no era el deteriorament de la seua imatge pública sinó una pèrdua encara més gran de suport social, fins i tot un canvi d'orientació electoral encarat a donar el vot a una altra força de caràcter moderat amb un cert component nacionalista.
16. «Politòlegs en acció», per Vicent Soler, catedràtic d'Economia de la Universitat de València i exdirigent del PSPV, diari *Levante*, 14 de març de 2008.
17. «L'electorat no té la culpa», per Joan Ribó, membre del Consell Polític d'Esquerra Unida, diari *Levante*, 1 de juny de 2007.